

Fővárosi Ítéltábla

mint másodfokú bíróság

1.Mf.31.218/2022/7.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Prokopovitsch Ügyvédi Iroda (Cím17., ügyintéző dr. Prokopovitsch László ügyvéd) által képviselt **Felperes1** (cím18.) **felperesnek** a dr. Katona István egyéni ügyvéd (Cím16) által képviselt **Alperes1** (cím1) **alperes** ellen kártérítés miatt indított perében a Fővárosi Törvényszék 24.M.70.054/2020/64. sorszámú ítélete ellen - melyet az elsőfokú bíróság 71. sorszámán kiegészített - a felperes által 69. sorszámán előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 103.950 (százháromezer-kilencszázötven) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 332.640 (háromszázharminckettőezer-hatszáznegyven) forint fellebbezési illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Tényállás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállás szerint a felperes 1988. április 13-tól 2014. szeptember 6-ig állt az alperes alkalmazásában munkaviszonyban, majd

közalkalmazotti jogviszonyban. 2013. január 22-ig segédmosó, vasaló munkakörben, ezt követően szakképzetlen gondozó munkakörben dolgozott.

[2] A felperes 2001. november előtt ismeretlen időpontban, ismeretlen helyen és körülmények között betegség megnevezése² vírusfertőzésen esett át. A felperesnél 2001. évben diagnosztizálták a primer biliaris cirrhosis megbetegedést. A felperesnél 2001. évben ekcematoid jellegű bőrbetegség is kialakult, mely 2009. táján került előtérbe.

[3] 2013. január 21-én az alperes foglalkozás-egészségügyi orvosának a felperes bemutatta az orvosi leleteit, és jelezte panaszként, hogy arc bőrén és kezén a gumikesztyű használata ellenére rendszeresen kiütések jelennek meg. A foglalkozás-egészségügyi orvos megállapította, hogy „miután több éve krónikus májproblémái vannak, emiatt a bőr neuro endokrin funkciója megváltozott, a beteg immunvédekező képessége jelentős mértékben csökkent, a mosóporok és a különböző mosáshoz alkalmazott egyéb vegyszerek bőrét állandóan ingerelhetik.” Jelenlegi munkakörében ezért alkalmatlannak nyilvánította. Ezt követően a felperest szakképzetlen gondozói munkakörbe helyezték. Az alperes foglalkozás-egészségügyi orvosa 2014. január 29-én megállapította, hogy „Mindkét munkakörben a különböző vegyszerekkel, amivel a mosodában, valamint a gondozásban való tevékenysége folyamán érintkezett, különböző dermatitiseket okozott, a latex gumikesztyűt szintén nem bírta.” A rendkívül megterhelő pszichikai megterhelés szintén problémákat okozott. Megállapította, hogy a felperes a munkakör ellátására alkalmatlan. Ezt követően a felperes munkaviszonya megszüntetésre került.

[4] 2015. március 23-án kormányhivattal I. fokú Szakértői Bizottsága a felperes össz-szervezeti egészségkárosodását 40%-ban, egészségi állapotát 60%-ban állapította meg biliaris cirrhosis, reflux, idült gastritis és nyelőcső varicositas vérzés nélküli megbetegedésére tekintettel. Ezt követően a felperes járadékban részesült.

[5] A felperes az alperesnél fennállt munkaviszonya alatt a mosodában vegyszerekkel dolgozott, továbbá a mosópor neve mosószerrel. A mosópor veszélyességi besorolása 2. osztályos a szem irritáció tekintetében. E mosószer biztonsági adatlapja a lehetséges egészségügyi hatások között a súlyos szemirritációt sorolja fel, a bőr, lenyelés, belélegzés és krónikus expozíció kapcsán rögzíti, hogy normál használat esetén egészségkárosodás nem ismert, illetve nem várható. Előírja, hogy műszaki intézkedésként jó általános szellőzést kell biztosítani, a szem- és arcvédelem érdekében biztonsági szemüveget kell biztosítani oldalvédővel, a kézvédelem, a bőr- és testvédelem tekintetében nincs szükség különleges védőfelszerelésre. A légutak védelme tekintetében az adatlap tartalmazza, hogy itt sem szükséges különleges védőfelszerelés, amennyiben a levegőben lévő koncentráció nem haladja meg a munkahelyi expozíciós határértéket. Ha a belégzési kockázatokat nem lehet elkerülni, vagy nem tudják megfelelően korlátozni azt megfelelő védelemmel, munkaszervezési intézkedésekkel vagy eljárásokkal, akkor tanúsítással rendelkező légzésvédőt kell rendszeresíteni. Külön is rögzíti, hogy bőrrel való érintkezés esetén nincsenek ismert vagy várható tünetek, miként lenyelés vagy belélegzés esetén sem.

[6] Az alperes a mosodában való munkavégzésre a munkavállalók részére munkaruhát biztosított, mely egyénileg került kiadásra, valamint gumikesztyűt, szájmascskot, védőruhát, melyek nem egyénileg kerültek kiadásra, hanem azokat a munkavállalóknak kellett kivenni a tárolásra szolgáló szekrényből.

Kereset és ellenkérelem

[7] A felperes 2017. január 25-én előterjesztett keresetében havi 94.000.- forint jövedelempótló járadék, havi 2.500.- forint gyógyszerköltség, valamint 3.000.000.- forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Hivatkozásképpen előadta, hogy máj- és bőrbetegségei foglalkozási eredetűek és minderről az általa felkért igazságügyi orvosszakértő 2016. december 23-i magánszakértői véleményéből szerzett tudomást. A mosópor neve mosószer biztonságos használata nem volt biztosított a mosodában, a megfelelő szellőzés hiányában a felperes jelentős vegyszer koncentrációnak volt kitéve, amely egészségkárosodáshoz vezetett. A mosószer használatához a porelszívó elengedhetetlen lett volna. Emellett az alperes jogszerűtlenül nem mérte a koncentrációt, nem volt megoldott a szellőztetés sem. A munkáltató nem biztosított megfelelő védőfelszerelést, biztonsági szemüveget, légutak védelmére szolgáló légzésvédőt, munkavédelmi oktatást sem tartott. A felperes májkárosodását, valamint bőrbetegségét a nem megfelelő szellőzés következtében felmerült koncentrált vegyszeres levegő belélegzése, illetve a mosószerrel való közvetlen érintkezés okozta. A bőrproblémák kapcsán kérte annak vizsgálatát, hogy a mosószerrel való kontakt érintkezés, valamint a szállópor belélegzése, vagy annak a szájra jutása és ebből kifolyólag a szervezetbe való bevétele létrehozhatta-e a betegséget vagy a szennyes ruhával való érintkezés.

[8] A per folyamán a későbbiekben arra is hivatkozott, hogy a betegség megnevezése² fertőzés is a foglalkozás következtében alakult ki nála, azt nem kaphatta el máshol, csak az alperesnél. A vírusfertőzés keletkezhetett a szennyes ruhával való érintkezés útján, illetve annak vírusai a mosodában észlelhető szálló porhoz tapadva belélegzés útján okozhattak megbetegedést.

[9] Az elévülés kapcsán előadta, hogy a felperes menthető okból nem volt abban a helyzetben, hogy igényét érvényesíteni tudja, ugyanis nem volt tudomása arról, hogy megbetegedéseinek oka visszavezethető a munkahelyi körülményekre. Erről a tényről a felperes csak a magánszakértő szakvéleményéből szerzett tudomást. 2001-ben ugyan megállapították májkárosodását, de senki nem tájékoztatta a felperest arról, hogy ennek a betegségnek mi a lényege és a későbbiekben mivel járhat. A háziorvos sem tájékoztatta a felperest arról, hogy a betegsége lehet, hogy foglalkozási eredetű. 2013-ban jelezte az alperes foglalkozás-egészségügyi orvosának a máj- és bőrbetegségét, de semmilyen vizsgálat nem indult meg azután sem, hogy az ÁNTSZ-nél is a felperes bejelentést tett.

[10] A nem vagyoni kártérítés kapcsán előadta, hogy a felperest lelkileg meglehetősen megviselte mind a májkárosodása, mind a bőrbetegsége, az, hogy elvesztette az egészségét. A lelki megterhelés következtében éjszakánként nehezen alszik, betegségéből kifolyólag fáradékony.

[11] Az alperes ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását. Hivatkozott arra, hogy a követelés elévült. Vitatta, hogy nem biztosította volna a megfelelő feltételeket a munkavégzéshez. Előadta, hogy a helyiség szellőztetése megoldott volt az ablakokon keresztül, a felperes védőkesztyűvel és egyéb védőfelszereléssel is rendelkezett. Nem volt szükség mérésre, mert nem volt szálló por koncentrációja. Állította, hogy a munkavédelmi követelményeket betartotta, munkavédelmi oktatást tartott. Nem volt az ápoltak és a kollégák között sem betegség megnevezése² fertőzött. Hivatkozott arra, hogy a felperes egészségkárosodása nem áll összefüggésben a munka-, illetve közalkalmazotti jogviszonyával. Vitatta a kártérítési kereset összecszerúságát is annak nem megfelelő számítása okán.

Az elsőfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[12] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. A határozat indokolása szerint alkalmazandó a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) hatályba lépésével összefüggő átmeneti rendelkezésekről és törvénymódosításokról szóló 2012. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Mth.) 10. §-a, mely szerint a kártérítési felelősségre a károkozó magatartás (esemény), ha ennek időpontja nem állapítható meg, a kár bekövetkezésének időpontjában hatályos rendelkezések irányadók. Miután a felperes beadványában az Mth. 10. §-a szerint időpontot a hepatitis fertőzés következtében kialakult betegsége vonatkozásában 1994-2001. közötti időtartamra tette, a primer biliaris cirrhosis megbetegedés vonatkozásában 2001. november 12-re tette, a bőrbetegség vonatkozásában 2011. július 13. napjára tette, az elsőfokú bíróság szerint a hepatitis megbetegedés, illetve a májbetegség tekintetében az elévülési időt és annak nyugvását a régi Mt., a bőrbetegség vonatkozásában pedig az új Mt. alapján kell vizsgálni. Figyelemmel kell lenni ugyanakkor arra is, hogy az Mt. szakaszos elévülésről rendelkezik. A felperes keresetében rokkantsági ellátás és munkabér közötti jövedelempótló járadékigényt érvényesített. Miután a felperes 2015. évtől kezdődően részesül rokkantsági járadékban, így ezen igény vonatkozásában az elévülésre az új Mt. rendelkezéseit kellett alkalmazni. Az új Mt. 175. § (1)-(3) bekezdése alapján - figyelemmel a jövedelemkiesés keletkezésének időpontjára (2015.) és a munkaviszonyokra irányadó három éves elévülési időre - ez az igény nem évült el, mivel a felperes keresetét 2017. január 25. napján benyújtotta nem évült el. A gyógyszerköltséget a felperes 28 hónapra visszamenőleg kívánta érvényesíteni 2014. augusztus hónaptól kezdődően, ez az igény sem évült el, figyelemmel a 2017. januári igényérvényesítésre.

[13] A nem vagyoni kárigény tekintetében a felperes előadta, hogy a betegsége őt megviseli, éjszakánként nehezen alszik, fáradékony. Ezen igény vonatkozásában az elévülési

időt a régi Mt. szabályai alapján kellett a perben vizsgálni. A felperes a peres eljárásban azt adta elő, hogy 2001-ben érezte először, hogy a korábbiakhoz képest álmosabb és fáradékonyabb. Az elévülés nyugvása kapcsán arra hivatkozott, hogy a keresetét azért nem tudta korábban benyújtani, mivel nem volt tisztában azzal, hogy a betegségei foglalkozási eredetűek is lehetnek. E körben hivatkozott arra is, hogy az alperes foglalkozás-egészségügyi orvosa 2013-ban nem indított vizsgálatot és a házi-orvosa sem tájékoztatta megfelelően a felperest. Az elsőfokú bíróság értékelte, hogy az iratok között elfekszik a felperes májbetegségét kezelő orvos 2013. január 8-i bejegyzése, amely tartalmazza, hogy „munkaegészségügyi vizsgálat szükséges annak megítélésére, hogy a felperes panaszai mennyiben függenek össze munkahelyi expozícióval és hogy ebben a munkakörben dolgozhat-e tovább. A feljegyzés egyúttal beutalóként is szolgál”. Ezzel kapcsolatban a felperes előadta, hogy ezt követően járt az alperes foglalkozás-egészségügyi orvosánál. Az elsőfokú bíróság az EBH2009.1981. számú döntésre hivatkozással rögzítette, hogy a bírói gyakorlat szerint az elévülés nyugszik és mindaddig fennáll, ameddig a károsult nem szerez teljes körű tudomást azokról a tényekről, amelyek ismerete nélkül az igényét nem érvényesítheti. Az iránymutató döntés az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a munkaügyi joggyakorlatban kitágította az elévülési idő nyugvása szempontjából figyelembe vehető, a polgári perekben szűkebben értelmezett menthető ok fogalmát. Az elsőfokú bíróság értékelte, hogy a foglalkozás-egészségügyi orvos úgy nyilatkozott, hogy a felperes neki a hivatkozott orvosi leletet nem mutatta be. Az elsőfokú bíróság azonban nem értett egyet a tanú azon megnyilatkozásával, hogy a felperesnek kellett volna kérnie, hogy rendelje el a kivizsgálást. Az elsőfokú bíróság szerint a foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet 3. § (1) bekezdése alapján az orvosi tevékenység körében észlelt foglalkozási betegség foglalkozási eredetű heveny vagy idült mérgezés gyanúját a munkáltató telephelye szerint illetékes Fővárosi és Megyei Kormányhivatalhoz, mint munkavédelmi hatósághoz be kell jelenteni, ki kell vizsgálni és elfogadásuk esetén nyilvántartásba kell venni. Az elsőfokú bíróság szerint a perben kirendelt szakértő⁴, mint foglalkozás-egészségügyi szakértő is megerősítette azt, hogy az elsődleges foglalkozási betegséget vagy annak gyanúját az azt észlelő orvos, foglalkozás-egészségügyi szakorvos, házi-orvos, egyéb szakorvos köteles bejelenteni, amelyet azután a munkavédelmi hatóság vizsgál ki. Nem valós tehát, hogy a felperesnek kellett volna kérnie a kivizsgálást. Annak a körülménynek sem tulajdonított a bíróság jelentőséget, hogy a hivatkozott 2013. január 8-i kezelőorvosi leletet a felperes bemutatta-e, mivel a foglalkozás-egészségügyi orvos tanú már az első meghallgatásakor egyértelműen nyilatkozott, neki meggyőződése, hogy a felperesnek nincs foglalkozási megbetegedése. A tanúként meghallgatott házi-orvos is úgy nyilatkozott, hogy ismeretei alapján benne fel sem merült a foglalkozási megbetegedés gyanúja. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság szerint megállapítható az elévülési idő nyugvása, mivel a felperes nem volt azon ismeretek birtokában, amelyek alapján a foglalkozási megbetegedés alapján az igényét érvényesíteni tudta volna.

[14] Ezt követően az elsőfokú bíróság vizsgálta az alperes kártérítési felelősségét.

[15] Az elsőfokú bíróság szerint az alperes nem tett eleget mindenben a munkavédelmi törvény rendelkezéseinek. A mosópor neve mosópor biztonsági adatlapja ellenére az alperes nem biztosított oldalvédővel ellátott szemüveget. Nem lehetett megállapítani azt sem, hogy az alperes rendelkezett-e kockázatértékeléssel, legalább ilyen csatolásra nem került. tanú⁶ tanúvallomása alapján megállapítható volt, hogy az alperes nem

mérte a levegőben lévő koncentráció expozíciós határértékét annak ellenére, hogy a biztonsági adatlap ennek vizsgálatát előírta. Az alperes ugyan az egyéni védőeszközöket biztosította, viszont nem ellenőrizte rendszeresen, hogy azt a munkavállalók viselik-e vagy sem. Az elsőfokú bíróság kitért arra, hogy a tanúvallomások közül tanú9 tanúvallomását kirekesztette, mert a tanúmeghallgatás során nyilvánvalóvá vált a bíróság számára, hogy a tanú a felperessel megbeszélte, hogy milyen kérdések kerülnek majd szóba a tárgyaláson, és a bíróság kérdése nélkül a tanú elkezdte mondani, amik korábban a peres eljárásban már elhangzottak.

[16] Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy nem lehetett a tanúvallomások alapján egyértelműen megállapítani, hogy elszívóberendezés volt-e rendszeresítve a mosodában és az nem működött, vagy egyáltalán nem volt, de ennek nem volt különösebb jelentősége.

[17] A felperes a hepatitis kapcsán azt állította, hogy a hepatitisz vírusfertőzés a fekáliával szennyezett ruhaneműkkel való érintkezés miatt következett be, valamint, hogy tudomása volt arról, hogy az alperes munkavállalói között is volt olyan, aki hepatitis vírusfertőzött volt. A felperes ezen tényállítását a egyéb érdekelt3nak megkeresésre adott válasza nem támasztotta alá. A volt intézményigazgató tanúvallomása során úgy nyilatkozott, hogy hepatitisz vírussal fertőzött lakóról és munkavállalóról nem volt tudomásuk.

[18] Ezt követően az elsőfokú bíróság megállapította, hogy hiányzott a munkáltató kártérítési felelősségének a harmadik törvényi előfeltétele, az okozati összefüggés a károkozás és a felperes megbetegedése között. Az elsőfokú bíróság utalt a munkáltatónak a munkavállalója egészségi állapotában bekövetkezett károkért fennálló felelőssége egyes kérdéseiről szóló 1/2018. (VI. 25.) KMK vélemény 1.2. pontjában foglaltakra és arra, hogy az okozati összefüggés akkor állapítható meg, ha az általános élettapasztalat szerint az adott életkörülmény alkalmas volt a kár, mint eredmény létrehozására.

[19] Rögzítette, hogy a felperes által becsatolt magánszakértői véleményben az igazságügyi szakértő megállapította, hogy a felperes májbetegségének okozója egy autoimmun folyamat, amit a felperesnél betegség megnevezése kór formájában kizártak. Kizárható az idült alkoholizmus is. A felperes betegsége keletkezésének okai a szakértő álláspontja szerint nem tisztázottak. A felperes májbetegsége azonban megváltoztatta a bőr neuro endokrin funkcióját, amely miatt annak immunvédekező képessége jelentős mértékben csökkent, így a foglalkozási bőrártalom jelenléte elfogadható, a súlyos bőrbetegség kialakulásában a májbetegség, mint alapbetegség miatt meglévő hajlamosság mellett a munkahelyi ártalom túlnyomó szerepet játszott. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a magánszakértői vélemény a régi Pp. alapján indult eljárásokban a fél előadásának minősül (BH1992.270).

[20] A szakértő1 igazságügyi szakértőként megállapította, hogy a felperes nem bőrgyógyászati betegségei, azaz a májbetegsége és a munkavégzés közötti ok-okozati összefüggés nem állapítható meg.

[21] Ezt követően az elsőfokú bíróság szakértőként a szakértő4 Munkahigiéniai és Foglalkozás-egészségügyi Főosztályát rendelte ki, mely szervezet a Fővárosi és Megyei Kormányhivatal, valamint a járási (fővárosi, kerületi) hivatal népegészségügyi feladatai ellátásáról szóló 385/2016. (XII. 02.) kormányrendelet 6/E. § (8) bekezdése alapján jogosult ellátni a foglalkozási megbetegedésben szenvedők szakvizsgálatait, és elbírálni a megbetegedések foglalkozási eredetét. A foglalkozás-egészségügyi szakértő szakvéleményében és kiegészítő szakvéleményében rögzítette, hogy a felperes munkahelyén a mosodában használatos vegyi anyagok a háztartásokban is előforduló általános mosó-, illetve fertőtlenítőszeresek voltak. A mosópor neve elnevezésű mosópor veszélyesség szerinti besorolása alapján a szemre nézve irritatív hatású, a bőr egészségkárosodása ismétlődő használat esetén sem várható, illetve nem ismert, így az általános bőrvédelem, azaz gumikesztyű viselésén kívül nincs szükség speciális egyéni bőrvédelemre. A megfelelő hatásfokú általános szellőztetés, ami az ablakon át történő szellőztetéssel megoldható, elegendő ahhoz, hogy az esetleges légúti hatással rendelkező vegyi légszennyezők okozta egészségkárosodás kockázatát megelőzze, ehhez egyéb műszaki intézkedést, szellőztető vagy elszívó berendezés kiépítése nem szükséges. A felperes munkahelyén felhasznált mosópor tekintetében a szakértő véleménye szerint - figyelemmel a munkahelyek kémiai biztonságáról szóló 25/2000. (IX. 30.) EÜM-SZCSM együttes rendelet definíciójára - a szálló por fogalma nem értelmezhető. A kiegészítő szakértői véleményben a foglalkozás-egészségügyi szakértő rögzítette, hogy kivizsgálás nem indulhat a munkáltató bejelentése alapján, kizárólag az észlelő orvos bejelentése alapján. A szakértői vélemény megalapozottságát azonban nem befolyásolja a munkavédelmi hatóság kivizsgálásának elmaradása, mivel a felperes megbetegedései foglalkozási eredetű betegség gyanúját nem vetik fel. Ennek okán a betegségeket észlelő orvosoknak sem kellett a gyanú bejelentést megtenniük.

[22] A szakértő megállapította, hogy a speciális antitest vizsgálattal igazolt primer biliaris cirrhosis esetében a hepatológiai kivizsgálás kizárta a vírusfertőzés kórtípusát. A felperes májbetegsége ismeretlen etiológiájú, kialakulásának körülményei tisztázatlanok, feltehetőleg inkább autoimmun folyamatok talaján keletkezett. Az alapbetegség egyéb szervrendszerek érintettségével járhat, amelyek háttérben gyakran szintén autoimmun folyamat igazolódik, pl. bőr- és ízületi betegségek esetében. A felperes bőrpanaszai 2009-ben kezdődtek bőrviszketéssel és a kezek, lábokon hámló exzematózus tünetekkel. A felperes bőrtünetei időnként fellángoltak, 2016-ban a bőrgyógyászati szakrendelésen a felperesnél pustulosus psoriasist vélelmeztek, ami krónikus, szintén az immunrendszer káros működése miatt kialakuló, a bőrt, jellemzően a tenyereket és a talpakat, valamint az ízületeket érintő gyulladásos betegség. A felperes ekkor már több mint két éve nem dolgozott a mosodában. A hepatitis fertőzés tekintetében a szakértő arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperes májbetegsége leginkább autoimmun folyamatok talaján keletkezett. Rögzítette, hogy a felperesnél egyébként a hepatológiai kivizsgálás kizárta vírusfertőzés kórtípusát. Egyértelműen úgy foglalt állást, hogy a felperes májbetegségének kialakulása nem hozható összefüggésbe a mosodai munkakörnyezetben a munkavégzés során felhasznált vegyi anyagok jelenlétével.

[23] Az szakértő^{2e} véleményében kifejtette, hogy a felperes májbetegsége az autoimmun idült hepatitisz egyik megjelenési formája, nem fertőzőes eredetű, hanem autoimmun megbetegedés. A betegség a felperesnél sorsszerű betegséggént keletkezett és az nem áll okozati összefüggésben a munkahelyi körülményekkel. A betegség megnevezése² által okozott fertőzés vérrel terjed emberről emberre, terjedését elsősorban a vérrel történő kontamináció segíti elő, azaz transzfúzió, nem steril orvosi beavatkozás, a nem parenterális terjedés módjai közül a legjelentősebb a szexuális kapcsolat. A felperesnél 2001. november 8-án kelt leletben betegség megnevezése² elleni antitestek pozitivitását észlelték, amely azt támasztja alá, hogy 2001. november hónapot megelőzően a felperes betegség megnevezése² infekciót szenvedett el, a pontos időpont, hely és fertőzés körülményei azonban a leletből nem állapíthatók meg, miként az sem, hogy a felperes a betegség megnevezése² fertőzést a munkahelyén szenvedte volna el. Ugyanakkor a szakértő álláspontja szerint az is igaz, hogy ez nem is zárható ki. A szakértői vélemény rögzíti, hogy a betegség megnevezése² fertőzés nem fekáliával történő érintkezéssel terjed, mosodai körülmények között vérrel szennyezett ruhaneműtől csak valamilyen kézseb esetén képzelhető el a fertőzés. A felperes bőrbetegségét illetően a szakértő arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperes 2009. táján kezdődő bőrbetegsége és a munkahelyi körülmények közötti oki összefüggés nem bizonyítható, nem igazolható, de ki sem zárható, miután a bőrbetegséget okozhatták a háztartásban előforduló vegyszerek is.

[24] Az elsőfokú bíróság a megbetegedést illetően a testületi szakértői véleményt fogadta el ítélezése alapjául, ami alapján azonban nem volt megállapítható, hogy a betegség megnevezése² vírusfertőzést a felperes a munkahelyén szerezte volna. E körben az elsőfokú bíróság azt is értékelte, hogy a felperes maga sem állította a perben, hogy vérrel szennyezett ruhaneműket kellett volna válogatniuk. Az általános élettapasztalat alapján pedig a bíróság szerint az is elfogadható, hogy mire a mosodába a ruhaneműk leérkeznek és azokat válogatni kell, addigra már az esetleges vér is a megszárad a ruhaneműn. Arra nézve pedig egyáltalán nem merült fel adat a perben, hogy a felperesnek a kezén bármikor olyan seb lett volna, amely betegség megnevezése² fertőzött személy nem megszáradt vérével érintkezve nála eredményezhette volna a fertőzés kialakulását. Erre tekintettel a bíróság megállapította, hogy a betegség megnevezése² vírusfertőzést a felperes „nagyon nagy valószínűséggel” nem a munkahelyén szerezte. A nagyon nagy valószínűség a bíróság álláspontja szerint jelen perben kizártságot okoz. Az egybehangzó szakértői vélemények szerint a felperes májbetegsége nem betegség megnevezése² vírusfertőzés eredményeként alakult ki, és az nem áll okozati összefüggésben a munkavégzés körülményeivel sem. A bíróság e körben elsősorban a foglalkozás-egészségügyi szakértői véleményben foglaltakat vette figyelembe, mivel ez a hatóság lett volna jogosult a foglalkozási megbetegedés kivizsgálására is. A foglalkozás-egészségügyi szakorvos szerint a bőrbetegség a májbetegség következménye, amely a felperesnél időnként fellángol, még akkor is voltak tünetei, amikor a felperes már nem dolgozott a mosodában. Mindezek alapján a felperes bőrbetegsége kapcsán a foglalkozás-egészségügyi orvosszakértői vélemény szerint sem állapítható meg a munkaviszonnyal összefüggés, illetve foglalkozási megbetegedés.

[25] Az elsőfokú bíróság megindokolta, hogy sürgősségnek tartotta a felperes észrevételei alapján a testületi szakértői vélemény kiegészítését. A hepatitis A elleni védőoltás

kérdése irreleváns a kereset elbírálása szempontjából, mivel ilyen vírusfertőzése a felperesnek nem volt. A betegség megnevezése² vírusfertőzéssel kapcsolatban a szakértői vélemény részletesen leírta azt, hogy a fertőzés hogyan kapható el. A felperesnek az alperesnél történő munkavégzése során sem transzfúzióban, sem steril orvosi beavatkozásban nem részesült. Az is irreleváns volt, hogy a felperes részére kötelező lett volna-e a betegség megnevezése² oltás beadása. Nem róható az alperes terhére, hogy nem oltotta be a munkavállalóit, mert nem volt oka feltételezni a vírus terjedésének veszélyét. Kitért arra az elsőfokú bíróság, hogy a betegség megnevezése² megbetegedést nem önálló megbetegedésként kellett a perben vizsgálni, csak közvetetten olyan megbetegedésként, ami okozhatta a felperes májbetegségét. A betegség megnevezése² vírusfertőzés kapcsán ugyanis az elévülési idő nem nyugodott, mivel a felperes maga is tudott a betegségről, hiszen 2001. óta rendelkezésre állt a lelet, hogy ő betegség megnevezése² vírushordozó. Ebben az esetben a menthető ok nem állapítható meg. Ugyancsak irreleváns volt a perben az a kérdésfeltevés is, hogy a mosoda légterében terjedő zsíroldó vegyszerek okozhatták-e a felperes májbetegségét. A szakértői vélemények egyértelműen úgy foglaltak állást, hogy ezen betegség kialakulásához a munkahelyi körülményeknek nincs köze. Ezt még a becsatolt magánszakértői vélemény sem állapította meg. Így három egyező szakértői vélemény áll e tekintetben rendelkezésre.

Fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

[26] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérve elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és a keresetnek való helytadást, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság utasítását a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára.

[27] Hivatkozásképpen előadta, hogy azzal, hogy az alperes nem biztosított biztonsági szemüveget a munkavállalóknak, megsértette nem csak a mosópor neve mosópor biztonsági adatlapjának előírásait, de a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 32. §-át és 42. § b) pontját is. Egyéb alperesi kötelezettségszegések voltak, hogy a védőeszközöket az alperes vagy egyáltalán nem biztosította, vagy azokat nem egyénileg osztotta ki és használatukat sem ellenőrizte. Ezzel is megsértette az Mvt. több pontját, továbbá azzal is, hogy nem rendelkezett kockázatértékeléssel és a vegyszerekkel, különösen hogy a mosóporral kapcsolatos expozíciós határértéket sem mérte. A megfelelő szellőzés nem volt megoldva, így ezzel az alperes nem tartotta be a mosószer adatlapja által előírt biztonsági követelményeket, valamint az Mvt. 32. §-át, 33. § (1) bekezdését. Az ablakokon keresztül nem volt megoldható a szellőztetés, a régi ablakok közül csak két ablakot lehetett kinyitni, a többinek nem volt zárja, az új ablakok nagy része csak buktatható volt. tanú⁴ Frész Júlia tanúvallomása szerint a mosodában nagyon nagy volt a pára. A magánszakértői vélemény is alátámasztja, hogy a megfelelő szellőztetés hiánya a mosoda légterében erős vegyi légszennyezéshez vezet, potenciálisan károsan ható anyagok voltak jelen. Az elsőfokú bíróság ezen túl megalapozatlanul nem vizsgálta a munkavédelmi oktatással kapcsolatos iratokat, holott az releváns lett volna, az ugyanis nyilvánvalóan fontos eleme az alperes károkozásának. Az alperes sem a munkavédelmi oktatás tényét, sem az iratok selejtezését nem tudta bizonyítani.

[28] A bizonyítékok értékelését is támadta arra hivatkozással, hogy ha az elsőfokú bíróság nem fogadta el tanú7 tanú vallomását a mosószer állagával kapcsolatban, akkor a szállópor tekintetében sem fogadhatta volna el a tanúvallomást. tanú9 tanúvallomását pedig az elsőfokú bíróság jogellenesen rekesztette ki, mert önmagában az a felperesi tájékoztatás, hogy a tanú vallomását milyen témában kell megtennie, nem jelenti azt, hogy a felperes megbeszélte volna a tanúval, hogy a neki feltett kérdésekre milyen válaszokat adjon.

[29] A szakértő1 által adott szakvélemény szerint a felperes bőrbetegsége tekintetében megállapítás nem tehető, mivel munkaköri expozíciós adatok hiányában nem volt lehetséges nyilatkozni arról, hogy a felperesnél foglalkozási eredetű bőrbetegség fennállt-e vagy sem. Előadta, hogy e körben az elsőfokú bíróságnak bizonyítási kísérlet elvégzését kellett volna elrendelnie. Ez alapján tudott volna nagy valószínűséggel a kirendelt szakértő is pontosabb szakvéleményt adni. Megalapozatlan a foglalkozás-egészségügyi szakértő szakvéleményének azon megállapítása, hogy az általános szellőztetés, ami az ablakon át történő szellőztetéssel megoldható, elegendő, hogy az egészségkárosodás kockázatát megelőzze. A megfelelő szellőztetés nem volt megoldott.

[30] A foglalkozás-egészségügyi orvos azon nyilatkozata, hogy a felperesnek kellett volna valamilyen orvosi leletet bemutatnia annak érdekében, hogy nála a betegsége foglalkozási eredetűt kivizsgálják, teljesen életszerűtlen, ugyanis a beteget kivizsgáló orvos feladata lenne az, hogy a laikus beteg figyelmét felhívja arra, hogy a betegsége akár foglalkozási eredetű is lehet és azt érdemes lenne kivizsgáltatni.

[31] A hepatitis fertőzéssel kapcsolatban előadta, hogy nem zárható ki a szakértői vélemény szerint, hogy a fertőzést a felperes a munkahelyén szenvedte el. Az elsőfokú bíróság indokolása megalapozatlan és iratellenes a tekintetben, hogy a felperes nem állította a perben, hogy vérrel szennyezett ruhaneműt kellett válogatnia. E körben hivatkozott a felperes 2020. szeptember 10-i tárgyaláson tett nyilatkozatára, melyben vérrel és széklettel szennyezett ruhaneműkről tett említést. Ugyanezt igazolta tanú5 tanúvallomása. A vérrel szennyezett ruhaneműk megszáradásával kapcsolatban előadta, hogy miután a szennyezett ruhaneműket zsákokban hozták át a mosodába, ezért azok nem tudtak levegőzni, ezáltal megszáradni. Bizonyítás nélkül azt elfogadni, hogy a vér a ruhaneműkön a mosodába érkezéséig megszáradt, teljesen megalapozatlan. Azt a szakértői testület is megállapította véleményében, hogy a hepatitisz B által okozott fertőzés vérrel terjed emberről emberre. Húsz év távlatában minden apró kis sebre visszaemlékezni, illetve azokat bizonyítani teljességgel életszerűtlen és szinte lehetetlen. Mivel a felperes a munkája során is fokozottan sokat használta a kezét, nála a sebek szerzésének lehetősége még inkább fennállt. Miután a felperes egyetlen családtagja sem volt soha hepatitis vírussal fertőzött, így a felperes a vérrel csak a munkahelyén került kapcsolatba, nehezen elképzelhető, hogy ő azzal máshol fertőződhetett volna meg. Mindezek alapján kizártságot megállapítani nem lehet, már csak azért sem, mert a bíróság a véres ruhaneműkkel való munkát és a kézseb jelenlétét egyáltalán nem vette figyelembe.

[32] A májbetegség kapcsán előadta, hogy az autoimmun folyamatot a vizsgálatok kizárták, miként a betegség genetikai eredetét, illetve az idült alkoholizmust is. Egyetlen szakértő sem jelölte meg, hogy konkrétan milyen autoimmun folyamat okozhatta a májbetegség kialakulását. Ennek bizonyítása hiányában a megnevezetlen autoimmun betegségre alapozva kizárni a munkahelyi ok-okozati összefüggést, megalapozatlan. Az autoimmun betegséget és a genetikai mutációt a vizsgálatok kizárták, ezért a döntés erre alapozása iratellenes.

[33] A bőrbetegség kapcsán hivatkozott szakértő³ igazságügyi orvosszakértő által készített magánszakértői véleményre, mely megállapította, hogy a felperes májbetegsége miatt a bőr immunvédekező képessége jelentős mértékben csökkent, a súlyos bőrbetegség kialakulásában a májbetegség, mint alapbetegség miatt meglévő hajlamosság mellett a munkahelyi ártalom túlnyomó szerepet játszott.

[34] Előadta, hogy a felperes bőrproblémái fokozatosan megszűntek, miután az alperestől eljött. Az elsőfokú bíróság azon állítása, hogy a felperes bőrproblémái a munkaviszonya megszűnése után is folytatódtak, megalapozatlan. A munkaviszony megszűnését követően lehetséges, hogy nem azonnal tűntek el a betegség tünetei, mivel fertőző vagy irritatív ágensként jelentkező mérgező anyagok kiürüléséhez a szervezetből köztudomásúan idő kell. Ezért lehettek még a felperesnek tünetei 2015 és 2016 évben. A tünetek azonban azóta teljesen megszűntek. A bőrbetegség tüneteivel kapcsolatban kizárható az, hogy a bőrbetegséget okozhatták a háztartásban előforduló vegyszerek is. A bőrbetegség és a munkahelyi körülmények közötti oki összefüggés nem zárható ki. A használt vegyszerek, a munkavédelmi eszközök használatának hiánya, illetve a magánszakértői véleményben megfogalmazottak is mind okozhatták a felperes bőrbetegségének kialakulását. Miután a felperes májbetegségének kialakulásának körülményei továbbra is tisztázatlanok, ezért szükséges lett volna a szakértői vélemény kiegészítése azzal a felperesi kérdéssel, hogy okozhatta-e a máj megbetegedést a mosoda légtérében terjedő zsíroló vegyszerek és a hepatitis vírus expozíciója amellet, hogy a betegnek nincs sem autoimmun betegsége, sem genetikai mutációja. Ugyancsak nem volt irreleváns a betegség megnevezése² fertőzés elleni oltás kérdése.

[35] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Hivatkozásképpen előadta, hogy az elsőfokú bíróság által kirendelt igazságügyi szakértők a szakértői véleményekben és kiegészítésekben egyértelműen és világosan állást foglaltak a tekintetben, hogy a felperes betegsége nincs összefüggésben az alperesnél végzett munkával, betegségének eredő oka a közalkalmazotti jogviszonyon kívül esik. Állította, hogy a foglalkoztatás helye, munkahelyi környezete, a mosoda környezete, a felhasznált mosószerk milyensége, minősége, tárolása és az alkalmazott technológia megfelelő volt. Az alperes biztosította a felperes munkavégzéséhez a megfelelő munkakörülményeket, miként a munkavédelmi feltételeket és a védelmi felszereléseket is, melyet a tanúvallomások is alátámasztottak. Erre a célra külön szekrény állt rendelkezésre, ahol a munkavédelmi eszközöket, gumikesztyűt, védőruhát, köpenyt, sapkát és maszkot tárolták. Ezen túl a

munkáltató rendszeresen ellenőrzést tartott a munkavédelmi szabályok betartásával kapcsolatban. A felperesnek lett volna elsőrendű kötelezettsége, hogy a biztosított munkavédelmi eszközöket viselje, használja, ha meg akarja védeni az egészségét.

[36] A felperes igénye elévült, figyelemmel arra, hogy a felperes májbetegségének kialakulása 2001. év előtti időszakra esik és a bőrbetegségét is ekkor diagnosztizálták. Ezen túlmenően a 2013. január 8-i bejegyzésben rögzítésre került, hogy munkaegészségügyi vizsgálat szükséges annak megítélésére, hogy a panaszok mennyiben függenek össze munkahelyi expozícióval, és hogy ebben a munkakörben a felperes dolgozhat-e tovább. Ez a feljegyzés egyúttal beutalóként is szolgált. Ezt azonban a felperes az alperes foglalkozás-egészségügyi orvosának nem mondta el, miként azt sem, hogy májbetegsége van. Így a követelés 2004. május 15-én elévült. A felperesnek lehetősége lett volna a helyzetet tisztázni már 2001. évben. Nem életszerű az, hogy a felperes a betegsége megállapítását (2001) követően késedelem nélkül nem érezte indokoltnak és szükségesnek, hogy végére járjon betegsége kialakulásának okának. Közel 16 év kellett ahhoz, hogy rászánja magát az elhatározásra, hogy lépjen. Tette ezt akkor, amikor köztudott, hogy a hosszú időmúlás nem teszi lehetővé a bizonyítékok rendelkezésre bocsátását. E körben a felperes, mint munkavállaló nem járt el kellő gondossággal. Nem volt továbbá együttműködő és őszinte az ellátó orvosok irányába és elhallgatott orvosi utakat. Ezért nem áll fenn menthető ok.

[37] Az orvosi dokumentációból megállapítható, hogy a felperes bőrtünetei időnként fellángoltak, de nem álltak fenn folyamatos jelleggel, 2015-ben kezén és talpán apró hólyagok, majd bőrhámlás jelentkezett, 2016-ban véleményezték nála a pustulozus psoriasist, ami szintén az immunrendszer kóros működése miatt kialakuló gyulladásos betegség. A felperes akkor már több mint két éve nem dolgozott a mosodában. A szakértők egyezően foglaltak állást a tekintetben, hogy a felperes megbetegedései foglalkozási eredetű betegség gyanúját nem vetik fel és kizárták a felperes májbetegsége tekintetében a vírusfertőzés kóroki szerepét. A munkáltató mentesülésének feltételei adóttak a szakvélemények alapján. A felperes betegsége nincs összefüggésben a munkavégzésével, mert a betegségének kialakulásának okfolyamata a felperes testében autoimmun folyamatok talaján keletkezett, vírusfertőzés kóroki szerepe kizárt. Ez pedig olyan tény, amely a munkáltató működési körén kívül eső elháríthatatlan oknak minősül. A felperes a mosodában ezt a betegséget nem kaphatta el, mert nem fertőző betegségről van szó. A bőrtüneteket nem a munkahelyi vegyszerek okozták, mert más, ebben a munkakörben dolgozó munkavállalóknál sem jelentkeztek tünetek, illetve az intézet bőrbarát mosószeret használ. A felperes továbbá sosem tett bejelentést bőrpanaszokról az intézet orvosának, sőt eltitkolta azt.

[38] A felperes egy további iratot is becsatolt, melyben a korábban előadottakat ismételte meg, nyomatékosítva, hogy csak 2016. decemberében szerzett tudomást arról, hogy a korábban diagnosztizált betegsége a munkahelyi körülményekre lehet visszavezethető. Hivatkozott arra, hogy minden mosószer mérgező és egészségkárosító, különben nem lenne rajta az adatlapján, hogy a por koncentrációjának elkerülése érdekében a légtérben elszívást kell alkalmazni. Az elszívóberendezés megszüntetése az elsőfokú eljárás folyamán igazolva lett. A májbetegség munkahelyi körülmények általi kialakulásának kizártsága nem bizonyított.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[39] A fellebbezés – az alábbiak szerint – megalapozatlan.

[40] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a szükséges, egyben elégséges bizonyítást lefolytatta, az alapján a tényállást nagyjából helyesen állapította meg és érdemi döntése is helyes, melyre tekintettel azt a másodfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 253.§ (2) bekezdése alapján – részben megváltoztatott indokolással – helybenhagyta.

Elévülés

[41] Helytállóan hivatkozott az elsőfokú bíróság az Mth. 10. §-ában foglaltakra, mely szerint a kártérítési felelősségre a károkozó magatartás (esemény), ha ennek időpontja nem állapítható meg, a kár bekövetkezésének időpontjában hatályos rendelkezések az irányadók. Helytállóan rögzítette, hogy miután a károkozó magatartás (esemény) időpontja nem volt megállapítható, ezért a kár bekövetkezésének időpontjában hatályos rendelkezések voltak az irányadók. A felperes nem vagyoni kártérítés iránti igénye kapcsán arra hivatkozott, hogy 2001-ben diagnosztizálták nála májbetegségét, ami miatt nem tudott rendesen aludni és fáradékony volt. A kár bekövetkezésének időpontja tehát 2001., ezért arra helytállóan alkalmazta az elsőfokú bíróság a régi Mt. rendelkezéseit. A felperes bőrbetegsége már 2001-ben is jelentkezett, majd elmúlt és 2009-ben diagnosztizálták ismét. A felperes a bőrbetegségével kapcsolatosan a nem vagyoni kártérítés alapjául szolgáló konkrét tényeket, körülményeket nem adott elő, csak arra hivatkozott, hogy lelkileg meglehetősen megviselte mind a májkárosodása, mind a bőrbetegsége, elvesztette az egészségét. A felperes a 2019. február 20-i beadványában egyértelműen úgy nyilatkozott, hogy a foglalkozási megbetegedését és a kár bekövetkezésének időpontját 2001. évre teszi. Ezért a nem vagyoni kártérítés vonatkozásában – mind az érvényesített ekcematoid bőrbetegsége, mind a májbetegsége összefüggő részre – a régi Mt. rendelkezései az irányadók. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az új Mt. alkalmazandó azonban a jövedelemvesztésre, figyelemmel arra, hogy a felperes ezen kára az új Mt. hatálybalépését (az Mt. 298.§ (1) bekezdése szerint 2012. július 1.) követően keletkezett. Helyesen alkalmazta az elsőfokú bíróság az Mt. 175. § (1)-(3) bekezdését is, mely szerint az elévülés szempontjából önállóan kell tekinteni az elmaradt jövedelem és a rokkantsági nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj, rokkantsági ellátás vagy rehabilitációs ellátás különbözetének megtérítése iránti igényt. Az elévülési időt, ha a sérelemmel összefüggésben több és egymástól eltérő időpontban esedékes újabb elkülönülő kárigény származik, egymástól függetlenül, az egyes igények esedékessé válásától kezdődően, külön-külön kell számítani. Az elévülési idő az (1) bekezdésben foglalt megkülönböztetéssel a rokkantsági nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj, rokkantsági ellátás vagy rehabilitációs ellátás folyósításának időpontjától kezdődik. Ezzel tartalmilag azonos rendelkezést tartalmaz a régi Mt. (a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény) 186.§ (1) bekezdése, mely külön is kiemeli,

hogy ha a sérelemmel összefüggésben több és egymástól eltérő időpontban esedékes újabb elkülönülő kárigény származik, ezek elévülési idejét egymástól függetlenül, az egyes igények esedékessé válásától kezdődően, külön-külön kell számítani. A járadékkövetelésre az Mt. 177.§ folytán alkalmazandó a Ptk. 6:533.§ (2) bekezdése, mely szerint a járadékkövetelés elévülési ideje a járadékkövetelés egészére egységesen akkor kezdődik, amikor a járadékkövetelést megalapozó kár első ízben jelentkezik. Mindezek alapján helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a jövedelempótló járadék iránti igény nem évült el.

[42] Az Mth. 16. § (2) bekezdése szerint az igény érvényesítésével kapcsolatos határidőre az igény keletkezésekor hatályos rendelkezések az irányadók. A régi Mt. 11.§ (1)-(2) bekezdései szerint a munkaviszonnyal kapcsolatos igény három év alatt évül el. Az igény elévülése az esedékessé válástól kezdődik. Az igény elévülését hivatalból kell figyelembe venni. Ha a jogosult az igényét menthető okból nem tudja érvényesíteni, az akadály megszűnésétől számított hat hónapon belül ezt akkor is megteheti, ha az elévülési idő már eltelt, vagy abból hat hónapnál kevesebb van hátra.

[43] A bírói gyakorlat szerint az elévülés nyugvásának megállapítására csak kivételes esetekben kerülhet sor, mindig egyedi mérlegeléssel kell megállapítani, hogy a fél által állított menthető ok az elévülés nyugvásához vezetett-e (Pfv.III.21.484/2021/6.). Az elévülés nyugvása a bírói gyakorlat szerint mindaddig fennáll, ameddig a károsult nem szerez teljeskörűen tudomást azokról a tényekről, amelyek ismerete nélkül az igényét nem érvényesítheti (Pfv.III.21.198/2020/8., EBH2009. 1981.). Az elsőfokú bíróság több alkalommal, így többek között a 24.M.70.054/2020/45. számú tárgyalási jegyzőkönyvben is, helyesen tájékoztatta a feleket, hogy a felperesnek kell bizonyítania, hogy az elévülés nyugodott, menthető okokból nem tudta érvényesíteni az igényét. Ez helyes tájékoztatás volt, tekintettel arra, hogy a nemvagyoni kárigény bekövetkeztétől (2001., illetve 2009.) számított három év eltelt. Ezzel kapcsolatban a másodfokú bíróság arra hívja fel a figyelmet, hogy a felperesnek nemcsak azt kell bizonyítania, hogy az elévülés nyugodott, de azt is, hogy az akadály megszűnésétől számított hat hónapon belül az igényét érvényesítette.

[44] A másodfokú bíróság hivatalból és az alperes fellebbezési ellenkérelmére is tekintettel vizsgálta a nemvagyoni kártérítés elévülése alapjául szolgáló körülményeket, melyekre az alperes végig az elsőfokú eljárás során is elévülési kifogásként hivatkozott. A másodfokú bíróság a tényállást e körben az alábbiakkal egészíti ki: a felperes gumikesztyűben látta el mosási feladatait. A bőrbetegségre vonatkozó leletekből kitűnik, hogy a felperesnek már 2001-ben voltak tünetei, 2009-ben újból diagnosztizálták a tenyerén lévő tüneteket azzal, hogy azok havonta kiújulnak és viszketnek. A felperes egészen 2013-ig nem jelezte a foglalkozás-egészségügyi orvosnak sem a májbetegségét, sem a bőrbetegségét, az idáig elhallgatásra került. A felperes a 2013. január 18-i kezelőorvosi vizsgálata alkalmával maga adta elő a májbetegségét kezelő orvosnak, hogy az utóbbi időben mindkét tenyerén jelentkező viszkető bőrelváltozás sok panaszt okoz. Mosodában gumikesztyűben dolgozik. „Úgy véli, hogy a mosóporok hozzájárulnak a bőrtünetekhez.” A kezelőorvos rögzítette, hogy „munkaegészségügyi vizsgálat szükséges annak megítélésére, hogy a panaszok mennyire függenek össze munkahelyi expozícióval, és hogy ebben a munkakörben dolgozhat-e tovább a felperes. Ez a feljegyzés egyúttal beutalóként is szolgál.” A felperes tehát rendelkezett

beutalóval, melyet azonban nem mutatott meg a foglalkozás-egészségügyi orvosnak, vagy más orvosnak.

[45] Az elsőfokú bíróság kifejezetten nyilatkoztatta a felperest, hogy a 2013. január 8-i szakorvosi lelet, illetve beutaló elkészülte után tett-e lépéseket a felperes a munkáltató irányában a foglalkozási megbetegedés megállapítása érdekében, a felperes eljárásának lett-e vagy sem eredménye? A felperes erre úgy nyilatkozott, hogy felperes ezen leletet és beutalót követően tett lépéseket, jelezte a munkavédelmi hiányosságokat az ÁNTSZ felé, akik azt válaszolták a felperesnek, hogy minden rendben találtak. Ezen eseményeket követően felperes újra jelentette a betegjogi képviselő segítségével a hiányosságokat, melyre válaszként azt kapták, hogy már egy alkalommal ellenőriztek a helyszínen és nem találják indokoltnak egy újabb ellenőrzés lefolytatását. A 21.M.70.054/2020/46. számú tárgyalási jegyzőkönyvben a foglalkozás-egészségügyi orvos tanúvallomásában elmondta, hogy neki a felperes olyan orvosi leletet nem mutatott be, amely azt tartalmazta volna, hogy munkaegészségügyi vizsgálat szükséges annak megállapítására, hogy a tünetei vagy a betegségei foglalkozási eredetűek. Nem kérte tőle a felperes, hogy indítsa el a munkaegészségügyi vizsgálatot a hatóságnál. Ezt követően a tanács elnöke felhívta a felperest, hogy tegyen arra nézve egyértelmű nyilatkozatot, hogy bemutatta-e a tanúnak a 2013-as hepatológiai leletet, illetve kérte-e, hogy a tanú, mint foglalkozás-egészségügyi orvos rendeljen el munkaegészségügyi vizsgálatot. A felperes személyesen erre úgy nyilatkozott, hogy a tanú pontosan tudta azt, hogy a mosodában dolgozik. A felperesi képviselő ekkor is észrevételezte, hogy nem a munkavállalónak kell kérnie azt, hogy rendelje el a foglalkozás-egészségügyi orvos a kivizsgálást, hanem ezt a foglalkozás-egészségügyi orvosnak kell tudnia. A felperes ekkor személyesen elmondta, hogy amióta nem dolgozik, azóta a bőrbetegségével semmilyen probléma nincs. A tanú pedig elmondta, hogy a felperesnél bőrbetegségként gennyes elváltozás nem volt, enyhe bőrtünetei voltak. A határozott álláspontja az volt akkor is és most is, hogy a felperes betegségei nem foglalkozású megbetegedések. Ezért nem tartotta szükségesnek a további kivizsgálást.

[46] Az elsőfokú bíróság arra is rákérdezett, hogy a májbetegség megállapítását követően a felperes tett-e lépéseket a foglalkozási megbetegedés megállapítása érdekében, ha nem, ennek mi volt az oka. A felperes erre úgy nyilatkozott a 2021. július 13-i beadványában, hogy több ízben is tájékozódott az üzemorvosnál és más orvosoknál, akik azt mondták a felperesnek, hogy a mosószer nem okoz ilyen megbetegedést. Mindkét orvos tanúvallomásában megerősítette, hogy bennük a foglalkozási megbetegedés gyanúja nem merült fel.

[47] A felperes - saját előadása szerint is - egészen 2013-ig nem jelezte a foglalkozás-egészségügyi orvosnak sem a májbetegségét, sem a bőrbetegségét, az idáig elhallgatásra került. Ugyancsak nem jelezte megbetegedéseit az alperesnek. Ezt a foglalkozás-egészségügyi orvos és tanú⁷ tanúvallomása, valamint a felperes saját személyes előadása is alátámasztja. A felperes személyes előadása szerint (24.M.251/2017/8.) bőrbetegsége 2009-ben kezdődött, a keze hámlott, váladékkozott, a gumikesztyűt egyáltalán nem bírta, ezért, ha nem mosott, akkor a gumikesztyű helyett cénakesztyűt viselt. A felperes a per során végig arra hivatkozott, hogy neki nem volt tudomása arról, hogy esetlegesen valamilyen foglalkozási megbetegedése van, tehát akár a máj problémája, akár a bőr problémája vagy a

légzési problémája összefüggésben lehetnek a munkakörülményekkel (24.M.251/2017/11. számú jegyzőkönyv 3. oldala). A felperes ezen jegyzőkönyvben és a 24. M.251/2017/17. számú jegyzőkönyvben is elismerte, hogy a májával kapcsolatos betegségeket a foglalkozás-egészségügyi orvosnak nem jelezte, mert azt hitte, hogy ebből a betegségből meg fog gyógyulni. 2013-ban, amikor már nagyon rosszul volt, akkor ment el a férjével a foglalkozás-egészségügyi orvoshoz és akkor már felsorolta neki a problémáit. Az is egyező előadás volt, hogy a felperes le szeretne volna százalékolatni magát, ezért ment a foglalkozás-egészségügyi orvoshoz is. Ez akkor nem vezetett eredményre, a kormányhivatal az ehhez szükséges össz-egészségkárosodást 29%-ban állapította meg. A felperes a 24.M.251/2017/17. számú jegyzőkönyvben is úgy nyilatkozott, hogy 2009-ben jelentkeztek a gumikesztyű miatt az első bőrproblémái. Ezt a kolléganői tudták, a főnököknek azonban nem szólt. A felperes közvetlen főnöke, tanú7 is megerősítette, hogy a felperes betegségeiről addig nem tudott semmit, amíg a foglalkozás-egészségügyi orvos nem javasolta a mosodában való munkavégzést. Arról sem tudott, hogy a felperes nem bírja a gumikesztyűt, ezért a munkavégzéshez – a mosáson túl - cérnakesztyűt használ.

[48] A foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet perbeli időben alkalmazandó szabályai meghatározzák a 2. §-ban a foglalkozási megbetegedés és a fokozott expozíció fogalmát is. A 3. § (1)-(4) bekezdései szerint az orvosi tevékenység körében észlelt, a 2. számú mellékletben szereplő foglalkozási betegséget, foglalkozási eredetű heveny vagy idült mérgezést (a továbbiakban: foglalkozási betegség), valamint a külön jogszabályban meghatározott vegyi anyagok, továbbá zaj okozta fokozott expozíciós esetet a munkáltató a telephelye szerint illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal munkavédelmi és munkaügyi szakigazgatási szervének munkavédelmi felügyelőségéhez be kell jelenteni, ki kell vizsgálni és elfogadásuk esetén nyilvántartásba kell venni. A bejelentést a foglalkozási betegség kórisméjét vagy annak gyanúját megállapító orvosnak a diagnózis felállítását követő 24 órán belül kell megtennie. Az első észlelő orvosnak lehetősége van a munkavállalót további vizsgálatok végzésére a munkáltató telephelye szerint illetékes foglalkozás-egészségügyi szakellátó helyre vagy a munkavédelmi és munkaügyi igazgatósághoz beutalnia. A beutalóra rá kell vezetni a Bejelentve nincs! megjegyzést. A jogszabály 2. számú mellékletében szerepelnek bőrbetegségek, ezek között meghatározásra került a vegyi anyagok által okozott kontakt irritatív dermatitisz is. A foglalkozás-egészségügyi orvos azt állapította meg 2013. január 21-i vizsgálatában, hogy miután több éve krónikus májproblémái vannak, emiatt a bőr neuro endokrin funkciója megváltozott, a beteg immunvédekező képessége jelentős mértékben csökkent. A mosóporok és a különböző mosáshoz alkalmazott egyéb vegyszerek bőrét állandóan ingerelhetik. A 2014. január 29-i szakorvosi vélemény is azt tartalmazza, hogy mindkét munkakörben a különböző vegyszerek, amivel a mosodában, valamint a gondozásban való tevékenységek folyamán érintkezett, különböző dermatitiszeket okozott.

[49] Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy mindez valóban felveti a 2. számú melléklet szerinti foglalkozási megbetegedés gyanúját, melynek folytán a foglalkozás-egészségügyi orvosnak kötelessége lett volna a foglalkozási megbetegedés vizsgálatát saját magának is elindítania. Ezzel kapcsolatban a 2020. június 5-én kelt szakértő4 szakértői vélemény kiegészítése azt tartalmazza, hogy a felperes megbetegedései alapján foglalkozási eredetű betegség gyanúját nem vetik fel, ennek okán a betegségeket észlelő orvosoknak sem kellett a gyanúbejelentést megtenniük. A másodfokú bíróság szerint az

elsőfokú bíróság helyesen nem fogadta el ezt a szakértői megállapítást, mert a jogszabály értelmezése és a foglalkozás-egészségügyi orvos 2013. január 21-i és a 2014. január 29-i szakorvosi véleménye szerint felmerült a foglalkozás megbetegedés gyanúja (vegyszerek által okozott dermatitisz), vagyis intézkedni kellett volna a bejelentés és kivizsgálás végett. Az, hogy a foglalkozás-egészségügyi orvos és a perben beszerzett szakértői vélemények szerint a foglalkozási megbetegedés nem igazolódott, ezen nem változtat, mert maga a foglalkozás-egészségügyi orvos lelete tartalmazta a gyanút. Az alperes, illetve az alperes megbízásából eljáró orvos tehát mulasztott.

[50] A felperes 2016. decemberében kereste meg a jogi képviselőt, aki igazságügyi szakértőhöz irányította (24.M.70.054/2020/45. számú jegyzőkönyv). Ennek eredményeképpen készült el a magánszakértői vélemény, amelyre a felperes hivatkozik, mint olyanra, amelynek eredményeképpen teljeskörű tudomást szerzett az igény érvényesítésének alapjául szolgáló körülményekről. Az igazságügyi szakértői vélemény a májbetegség vonatkozásában semmilyen többletkörülményt nem tartalmazott, azt rögzítette, hogy a májbetegség nem függ össze a munkaviszonnyal. Az igazságügyi szakértői vélemény a bőrbetegség kapcsán sem tartalmazott újdonságot, mert azt ugyan megállapította, hogy részoki összefüggés áll fenn a májbetegség miatt meggyengült védekezőképességgel rendelkező bőr és a munkahelyi körülmények között. Ez azonban újdonságként azért nem értékelhető, mert a foglalkozás-egészségügyi orvos már 2014. január 29-én megállapította, hogy „Mindkét munkakörben a különböző vegyszerekkel, amivel a mosodában, valamint a gondozásban való tevékenysége folyamán érintkezett, különböző dermatitiseket okozott”. Ezért már a foglalkozás-egészségügyi orvos lelete alapján a felperesnek volt tudomása arról, hogy nála a vegyszerek okozhatták a bőrbetegséget, az orvosi vélemény a felperes álláspontját és gyanúját alátámasztotta. Ennél többet a szakértő vélemény sem tartalmaz a nemvagyonai kárigény tekintetében.

[51] A másodfokú bíróság szerint az elévülés nyugvásának megállapítására nem alkalmas azon felperesi eljárás, hogy a perindítást megelőzően magánszakértőhöz fordul és a magánszakértő megállapításai alapján indítja meg a keresetet, különösen, ha korábbi nyilatkozataiból is megállapítható, hogy már évekkel ezelőtt is felmerült benne a gyanú, hogy a betegsége a munkavégzésével áll összefüggésben, melyet közölt is a kezelőorvosával és erre vonatkozóan beutalót is rendelkezésére bocsátottak, melyet azonban nem használt fel. Ezen túl a foglalkozás-egészségügyi orvos 2014. januári véleménye is tartalmazta, hogy a dermatitist a vegyszerek okozták, így nem állt fenn olyan körülmény, amiről a felperes nem tudott és csak a magánszakértői véleményből szerzett volna róla új ismereteket.

[52] Ténykérdés, hogy az alperes is mulasztott, amikor a felperest nem utalta be a munkavédelmi és munkaügyi igazgatósághoz, az alperes mulasztásának azonban az elévülés szempontjából jelentősége azért nincs, mert a felperesnek rendelkezésre álltak az igény érvényesítéséhez szükséges ismeretek, köztük az is, hogy a bőrbetegségét a foglalkozás-egészségügyi orvos szerint a vegyszerek okozták. Önmagában a munkáltató mulasztása nem eredményezheti az elévülési idő nyugvását, ha az igény érvényesítéséhez szükséges ismeretek a munkavállaló rendelkezésére álltak, ám ő nem úgy járt el, ahogy az adott helyzetben elvárható. Ez következik a jogbiztonság követelményéből. A felperes nem vagyoni kárigénye 2001-ben, illetve 2009-ben keletkezett, 2014. év elején már minden szükséges információ

rendelkezésre állt, a keresetlevelét mégis csak 2017. januárjában terjesztette elő. A nemvagyoni kárigény 2014. januárig valóban nyugodott, az ezt követő hat hónapon belül tudta volna a felperes érvényesíteni az igényét. Ezt követően menthető okra alappal már nem hivatkozhat.

A kártérítési felelősség

[53] Az ügy érdeme vonatkozásában az elsőfokú bíróság számtalan alkalommal tájékoztatta a peres feleket arról, hogy a felperesnek kell bizonyítani a kárát és a munkaviszonnal való összefüggést és az okozati összefüggést is.

[54] A másodfokú bíróság utal arra, hogy a munkáltatói kártérítési felelősség konjunktív jogszabályi feltételei a munkaviszony fennállása, a kár és az, hogy a kár a munkaviszonnal összefüggésben, illetve okozati összefüggésben következett be. A feltételek között nem szerepel a munkáltatói kötelezettségszegés. Az Mt. 166-167. §-ban szabályozott munkáltatói kártérítési felelősség objektív, vétkességre tekintet nélküli kártérítési felelősség, ezért nem kellett vizsgálni az alperesi munkáltató felróhatóságát, vétkességét. Ugyancsak nem kellett vizsgálni a jogellenes magatartást sem, hiszen maga a károkozás jogellenes, emellett pedig az Mt. 177. § alkalmazni rendeli a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:520. §-t mely szerint minden károkozás jogellenes, kivéve meghatározott törvényi eseteket, melyre az alperes a perben nem hivatkozott, de azok nem is álltak fenn. A régi Mt. 174.§ (1) és (4) bekezdései ugyancsak objektív, vétkességre tekintet nélküli felelősséget határozott meg azonosan rögzítve a munkáltatói kártérítési felelősség konjunktív jogszabályi feltételeit. Mindezekre tekintettel a munkáltatói kötelezettségszegések vizsgálata a tényállás megállapítása és a szakértőhöz intézett kérdések, a szakértői vélemények megalapozottsága érdekében volt szükséges.

[55] A májbetegség munkaviszonnal való összefüggését még a felperes által hivatkozott magánszakértői vélemény sem igazolja, szakértő³ ugyanis azt állapította meg, hogy a májbetegség nem tekinthető foglalkozási megbetegedésnek és csak a bőrbetegség kapcsán állapított meg részoki összefüggést. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy lényegében négy egyező szakértői vélemény tartalmazza, hogy a felperes májbetegsége nincs összefüggésben a munkaviszonyával, kialakulása sorsszerű betegséggént jelentkezett, az autoimmun eredetű, kiváltó oka összetett és ma sem teljesen ismert. Az autoimmun jelleg mellett szól a felperes betegség is. A szakértő⁴ szakértői véleménye kategorikusan rögzítette, hogy a hepatológiai kivizsgálás kizárta egyéb, pl. vírusfertőzés kóroki szerepét. A felperes májbetegsége az elvégzett laboratóriumi vizsgálatok alapján nem biológiai kóroki tényezők, így pl. hepatitis vírusok hatására alakult ki. Az ETT szakértői véleménye a betegség megnevezése² kapcsán rögzítette, hogy nem igazolható az a vélelmezés, hogy a felperes a betegség megnevezése² fertőzést a munkahelyén szenvedte volna el. A szakértői vélemények a májbetegség és a munkavégzés közötti ok-okozati összefüggést egyértelműen kizárták. Az, hogy a betegség megnevezése-kór vonatkozásban kizárták a felperes májbetegségének eredetét és más hajlamosító körülmények is kizárhatóak, nem eredményezheti azt a következtetést, hogy a felperes kizárólag munkaviszonyban kaphatta volna meg a

májbetegséget, különös figyelemmel az egybehangzó és részletesen megindokolt igazságügyi orvosszakértői véleményekre.

[56] Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a májbetegség kiindulópontjaként általa előadott betegség megnevezése² fertőzés kapcsán sem tudta bizonyítani a munkaviszonnyal összefüggést a szakértői vélemények alapján. A felperes a betegség megnevezése² fertőzés és annak nyomán állítása szerint kialakult májbetegség körében a fellebbezésében olyan körülményekre hivatkozott, amelyek többszörös feltételezések, ezért a rá háruló bizonyítási kötelezettséget még valószínűsítés szintén sem igazolja. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a felperes az elsőfokú eljárás során hivatkozásait újból és újból kiegészítette a bizonyítási adatok tükrében, és újabb és újabb feltevésekre hivatkozott. A felperes fellebbezésében is új, feltételezett tényekre hivatkozik, melyet az igazságügyi szakértői véleményre vonatkozó észrevételében sem terjesztett elő, ezért az meg nem engedett, új tényállítás volt, mely a régi Pp. 235.§ (1) bekezdésébe ütközött. Egyébiránt a felperes maga adta elő valamennyi orvosi iratában és a per során, hogy használt gumikesztyűt a szennyesruhával való érintkezés során. Az, hogy az ETT szakértői véleménye szerint nem állapítható meg, hogy a felperes a betegség megnevezése² fertőzést a munkahelyén szenvedte volna el, de az nem is zárható ki, nem felel meg az ítéleti bizonyosság követelményének, a felperesre háruló bizonyítási kötelezettség teljesítésének. Egyébiránt a szakértői vélemények megállapították, hogy a felperes májbetegsége autoimmun eredetű, kiváltó oka összetett és ma sem teljesen ismert.

[57] A bőrbetegség vonatkozásában szakértő³ igazságügyi orvosszakértő súlyos bőrbetegséget állapított meg azzal, hogy az alapbetegség miatt meglévő hajlamosság mellett a munkahelyi ártalom túlnyomó szerepet játszott. A májbetegség ugyanis megváltoztatta a bőr neuro endokrin funkcióját, amely miatt annak immunvédekező képessége jelentős mértékben csökkent, ehhez járult a munkahelyen meglévő, a szellőztetés tartós elégtelensége miatt kialakuló éveken át ható mosópor behatás, mely a bőr csökkent ellenállóképessége miatt jelentős, az arcra, végtagokra kiterjedő ekcémás típusú, jelenleg is észlelhető bőrbetegség tünetegyüttest hozott létre. Emiatt a foglalkozási bőrártalom jelenléte elfogadható. A felperes által csatolt magánszakértői vélemény megállapította a túlnyomórészt allergiás eredetű bőrmegbetegedés okozta 15%-os ÖEK meglétét, így 49%-osnak állapította meg az össz-szervezeti egészségkárosodást. Rögzítette, hogy csak a bőrtünetek állnak rész-összefüggésben a munkahelyi ártalommal, az elégtelen szellőztetéssel. Lényeges, hogy ezzel szemben a felperes azt állította, hogy bőrpanaszai teljesen megszűntek és a rokkantsági járadékot megállapító igazságügyi szakértői véleményekben sem szerepel a bőrbetegség miatti egészségkárosodás, csak a májbetegség az egyéb sorszerű megbetegedések. A felperes a perben több alkalommal hivatkozott arra, hogy bőrbetegségéből maradéktalanul felgyógyult. A szakértő¹ igazságügyi szakértői véleménye ugyancsak rögzítette a változó aktivitást mutató ekzémás illetve erythémás elváltozásokat okozó dermatitist. A munkaképesség csökkenés tekintetében rögzítette, hogy egyetért a szakértő³ által véleményezett 40-49% közötti egészségkárosodással, ami 40%-os össz-szervezeti egészségkárosodással egyenértékű. Az ETT az össz szervezeti egészségkárosodás mértékét 40%-ban állapította meg, azzal, hogy egyetért a szakértő által 2018-ban meghatározott 40%-kal.

[58] A magánszakértői véleménnyel szemben a kirendelt szakértői vélemények kizárták a vegyszerek hatását és a bőrbetegség allergiás eredetét, valamint annak a munkaviszonnyal való okozati összefüggését. A szakértő4 szakértői véleménye megállapította, hogy a felperes munkahelyén a mosodában használatos vegyi anyagok a háztartásokban is előforduló általános mosó-, illetve fertőtlenítőszeresek voltak. A mosópor neve elnevezésű mosópor veszélyesség szerinti besorolása alapján a szemre nézve irritatív hatású, a bőr egészségkárosodása ismétlődő használat esetén sem várható, illetve nem ismert, így az általános bőrvédelmen, azaz gumikesztyű viselésén kívül nincs szükség speciális egyéni bőrvédelemre. A felperes munkavégzési helyén rendszeresített vegyi anyagok keverékhasználatára nem jelentett nagyobb egészségkárosító kockázatot annál, amit egy átlagos háztartásban előforduló vegyszerek háztartásbeli használata jelent. Az alapbetegség egyéb szervrendszerek érintettségével járhat, amelyek hátterében gyakran szintén autoimmun folyamat igazolódik, pl. bőrbetegségek. A felperes bőrbetegsége kapcsán az elvégzett tesztek allergiát nem igazoltak, az orvosi dokumentációból megállapítható, hogy a felperes bőrtünetei időnként fellángoltak, de nem álltak fenn folyamatos jelleggel. 2015-ben kezén és talpán apró hólyagok majd bőrhámlás jelentkezett, 2016-ban bőrgyógyászati szakrendelésen pustulosus psoriasist véleményeztek, ami krónikus, szintén az immunrendszer kóros működése miatt kialakuló, a bőrt – jellemzően a tenyereket és talpakat – valamint az ízületeket érintő gyulladásos betegség. A felperes ekkor már több mint két éve nem dolgozott a mosodában. Rögzítette, hogy a felhasznált mosópor tekintetében a szállópor fogalma nem értelmezhető és a megfelelő hatásfokú általános szellőztetés, ami az ablakon át történő szellőztetéssel megoldható, elegendő ahhoz, hogy az esetleges légúti hatással rendelkező vegyi légszennyezők okozta egészségkárosodás kockázatát megelőzze. Ehhez egyéb műszaki intézkedés, így szellőztető vagy elszívó berendezés kiépítése nem szükséges. A tanúk a perben igazolták, hogy volt szellőztetés. A kirendelt szakértő rögzítette a szakértői vélemény kiegészítésében, hogy a felperes megbetegedései foglalkozási eredetű betegség gyanúját nem vetik fel. Az ETT szakértői véleménye szerint a bőrbetegség és a munkahelyi körülmények közötti oki összefüggés nem igazolható, miután a bőrbetegséget okozhatták a háztartásban előforduló vegyszerek is. Az, hogy ki sem zárható, nem felel meg az ítéleti bizonyosság követelményének, a felperesre háruló bizonyítási kötelezettség teljesítésének.

[59] Megalapozatlanul kifogásolta a fellebbezés a magánszakértői vélemény nem megfelelő értékelését. A szakértői bizonyítás a bírósági eljárásban elnevezésű kúriai joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye rámutat arra, hogy a magánszakértő által készített szakvélemény jogi megítélése a régi Pp. hatálya alatt nem volt egységes. Az egyik jogi álláspont szerint, melyre az elsőfokú bíróság is hivatkozott, bizonyítási eszköznek csak az olyan szakértői vélemény minősül, amelyet a Pp. 177. § (1) bekezdése alapján a bíróság által kirendelt szakértő terjesztett elő. Ezért a magánszakértői véleményt nem bizonyítékként, hanem csak a fél álláspontjaként vehető figyelembe (BH2004. 59., BH1996. 102. szám). A másik álláspont szerint az egyik fél által beszerzett magánszakértői vélemény olyan szakmai álláspont, amely a bizonyítékok körében értékelendő (BH2007. 192., BH1999. 365.). A köztes ítélkezési gyakorlat szerint az egyik fél által egyoldalúan felkért ún. magánszakértő véleménye a perben csak a felkérő személyes előadásaként, szakmai véleményeként vehető figyelembe. Másfelől viszont a fél magánszakvéleménnyel alátámasztott előadása alkalmas lehet a perbeli szakvélemény aggályossá tételére, arra, hogy a bíróság által kirendelt igazságügyi szakértő véleményének bizonyító erejével konkuráljon és azt leronthassa (BDT2003. 759.). Az elsőfokú bíróság a per anyagává tett, a felperes által becsatolt magánszakvéleményt a bizonyítékok körében a többi szakértői véleménnyel együtt értékelte és a bőrbetegséggel kapcsolatban elvetésének megfelelő indokát is adta.

[60] A felperesnek a többszöri bizonyítási tájékoztatás ellenére nem volt bizonyítási kísérletre vonatkozó bizonyítási indítványa, ezért annak elmulasztását megalapozatlanul kifogásolta. Ugyancsak megalapozatlan a szakértői vélemény további kiegészítésre vonatkozó indítvány, a feltenni indítványozott kérdések a betegségek munkaviszonnyal való összefüggés hiányában irrelevánsak. Ugyancsak irrelevánsak az esetleges munkavédelmi szabályszegések, mert munkaviszonnyal összefüggés hiányában nem állapítható meg a kár és a kötelezettségszegő magatartás között az okozati összefüggés.

[61] Mindezek alapján a felperes a rá háruló bizonyítási kötelezettség ellenére nem tudta bizonyítani sem a bőrbetegség össz-szervezeti egészségkárosító hatását, így a jövedelemcsökkenésben való ok-okozati összefüggést, de annak a munkaviszonnyal való okozati összefüggését sem. Ezért a régi Pp. 3.§ (3) bekezdése alapján a bizonyítás sikertelensége is a felperest terheli.

[62] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét helybenhagyta.

Záró rész

[63] A sikertelenül fellebbező felperes köteles a pernyertes alperes másodfokú perköltségének megfizetésére, melynek összege a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésén alapul.

[64] A tárgyi költségfeljegyzési jogos perben a le nem rótt fellebbezési illeték megfizetésére a felperes munkavállalói költségkedvezménye folytán nem köteles. A fellebbezési illeték összege az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 46. § (1) bekezdésén alapul.

[65] Az ítélet elleni fellebbezést a Pp. 233. §-a kizárja.

Budapest, 2022. november 15.

dr. Bicskei Ildikó s.k.

dr. Kulisity Mária

dr. Kovács Edit s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

